

САҢА ОЛОХ

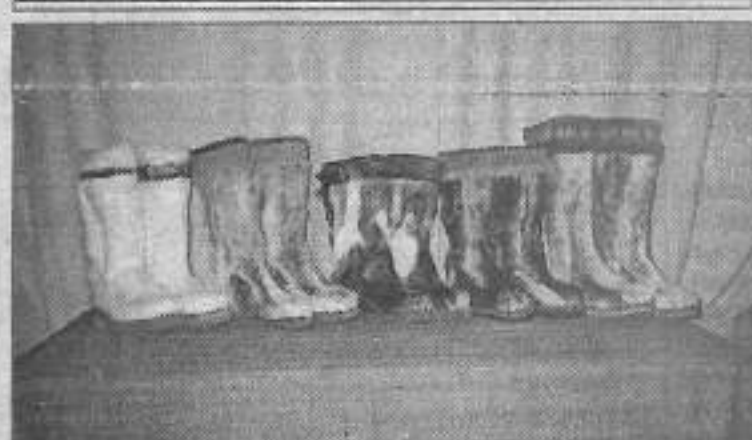
Чурапчы улуунун хаһыата

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТӨН ТАХСАР

2003 СЫЛ
БААҢБАН
ЫЙЫН
9 КҮНӨ
САҢА ОЛОХ
№ 104 (9015)

♦ «Арчы» үөрэтэр киин тэриллэбитэ 10 сылын түүллэ

АРЧЫЛААХ ААРТЫКТАН, «АРЧЫ»!

Хас бириднэ киин күн сирин көрбүт үбүлүйдээх сылымгар үөрүүнү-көтүүнү, маалдыттардаах остоулаах дьоро күнү тарыйарын таһынан киин олорон кэлбит олоһор тугу сатыспаттан ырыгалаан, ырытан көрөрө чакчы. Ол курдук хас бириднэ тэрилтэ эмиз тэриллэбүттөн түүх үлэни-хамнаһы ыттан кэлбитин дьонго-сэргэбэ тириэрдэр соруктаах.

Улуустат киинигэр икки этээстээх, аныгылыы обшаккаах сорох дьэни кэлэн-баран иһэн үгүсүт сэргин көрөр буолуктаах. Бу – «Арчы» үөрэтэр киин. Арыйах сыллаабыта бэрт мөлтөх туруктаах дьэстэн көһөн, билигин чакчы даҕаны ыччат дьону кэрэбэ, сырдыкка үһүярга табыгастаах дьэбэ «арчылар» үлэли-хамсыы олоһоллор.

Барытын саас-сааһынан көсөстөхкө, 1993 сыллаабыта «Арчы» үөрэтэр-үлэлэтэр комбинат» дьэн саҥа тэрилтэ тарыллан, үлэтин саҥалаабыта. Бу комбинат үлэтэ, дьарыга суох дьэну идэни мөлтөх үлэлээх онгорорго сыллаах-соруктаах. Мантан үгүс-элбэх иистэниһтэр, мас, тымир уустар, компьютернай техника маастардара үөрэнэн, үлэли-министрларин булуун сүбүлэллэр. Ааспыт 2002 сылтан «Арчы» докумуонуттан үлэлиттэрингэр тийэ ыларылан, кэргэн билигин СР Федеральной государственной службы патен Департаментин «Чурапчы улуусундаахы «Арчы» үөрэтэр киин» дьэн эбии профессиональной үөрэттөөһүн государственной үөрэх тэрилтэ буолан турар. Директорынан СР үөрэтириитин туйгуна В.Н.Коркин, директоры үөрэх чааһыгар солбуйааччынан М.З.Бурцева, кылаабынай бухгал-

терынан З.Н. Борисова, директоры хаһаайыстыбаннай чааска солбуйааччынан М.Н.Корякин үлэлиниллэр.

«Арчы» курдук үөрэтэр кииннэр республикабэ биэс тарбах иһинэн ааҕылар ахсааннаахтар. Ол курдук, Сунтаар, Нам улуустарыгар уонна Нерюнгри, Дьоккуускай куораттарга эмиз бу хайысханан үлэли олоһоллор, кылгас болдох иһигэр үлэтэ, дьарыга суох нэһилиэнньэни үлэбэ, идэбэ үһүяргэ сыллаахтар. Маннаах Дьарыктаах буолуу киинин кытта ыкса сибээстээх үлэ барар. Ол эбэтэр, бу киинигэ үлэтэ, дьарыга суох буолан учуока турбут дьону кытта быһаччы үлэлэллэллэр. Быйылгы көрдөрүүнүн Дьарыктаах буолуу киинигэр улуустат 132 гражданина учуока турбут.

«Арчы» барыта 12 идэбэ үөрэтэргэ анал лицензиялаах. Бэрт кылгас болдох иһигэр мантан оператор, радиомеханик, атах таһаһын маастара, токарь, мас ууһа, оҕуруочмуг, кондитер, иистэниһтэр, бэргэһэ тигээччи маастара буолан, анал диплом ылан тахсыаха сөп. «Арчы» тэриллэбүттөн олоһтоох маастардар: юрют маастара Л.Н.Захарова, «Сыл маастара» республикатааҕы конкурс III миэстэлээх призера Т.Н.Карсанаева, «Саһарҕа» республикатааҕы мода конкурсун лауреата, дипломана Н.П.Амзотова, токарь курсун маастара С.А.Захаров эрдэрдэргэ холобур буолан өр сыллаах олоһтоохтар үһүяллар. Кэлинги сылларга улус эмиз куустээх маастардара: мас ууһа Дорогунов С.И., информатика преподавателя Коркин Д.П., бэргэһэ тигээччи Седалищева Е.И. уо.д.а кэлэннэр, үөрэх хааһыстыбата өссө тубуста. Лицензия суох буолан кэлинги кэмгэ суоллар курса суох буолбута хомолтоло-

ох. Онон «арчылар» бу элбэх специализация үөрэтэн көчөх гынан көтүлүт курс сөргүтүлэригэр улус муниципальной тэриллэбэ уонна Ис дьыала отдела көмө буолаһыгар эрэллээхтэр.

Ааспыт дьылтан күнүскү үөрэххэ эбии кэтэктэн үөрэтин саҥа көрүгэ киллэриллибитэ көдүүстэбэ тута биллэнэ. Ол курдук, Хайахсыт, Чахыр, Хадаар нэһиликтэрин баһылыктара утары баран, дьону үөрэтэр дьэни-уоту булан, улус киинигэр тийэр преподавателлэри истигирик көрсөн, элбэх киин кэтэктэн үөрэнэн идэ ылбыттар.

«Арчылар» улус эрэ иһинэн буолбакка республика араас улуустарынан кытта эмиз үлэлэллэллэр. Анааһыр, Булуҥ, Мусма, Өлүөхүмэ, Верхоянский курдук уһук хоту улуустарга тийэр преподавателлэри булан үөрэҕи эмиз ытталлар эбит. Онон 10 сыл иһигэр кырата суох үлэ ыттылан кэллэ.

Билингги үөрэҕи ыларга ыарахан кэмгэ бэйэбит улуспут иһигэр үөрэх тэрилтэлэрэ бири-бири аһыллан эрэллэр, биллэн турар, олус үөрүүлээх. «Арчы» үөрэтэр киин бу этиллибит кэрчик кэм иһигэр мылпыт үлэтэ кырата суох көрдөрүлээх. Онон манна үлэлээбит, үлэли сылдьар үлэлиттэри, үөрэммит, үөрөнү сылдьар курсэнары 10 сыллаах үбүлүгүтүнэн эбэрдэлиибит уонна «Арчы» киин миникитин даҕаны кэрэбэ, сырдыкка тардар анал ыһаахтыбаах өссө сытайан, элбэхкэ үөрэнэн, элбэҕи ыһынан чэчирпийсайда турдун дьэн алгыспытын тиэрдэһүм!

Оксана ЖИРКОВА.

Хаартыскаларга: «Арчы» үөрэтэр киин дьэстэ. ЗВМ маастардарын үөрэтин. Бэлтэниһимит бородууксууа.

♦ Эһигини хайдах хааччыааллар?

ВОДОПРОВОДУНАН ТУҢАНЫАХТАРА

Бийиги Чурапчыбыт үрдүк сиргэ турар буолан, уута-хаара сүсүдүн, субу-субу кураанны-рынан республикабэ тийэ биллэр. Нэһилиэнньэ уу тийэбэтин кыһалбатын ордук сайынны үчүгэйдик билэр. Буолумуна, бэрт кылгастык көстөн аалар сайымныгыгар ама ким баар-бат буолуой оҕуруот олоһон, сибээһэй оҕуруунан, помидорунан, халпыыстанан оҕуруун, чугас дьонун күндүлүн, сибээхки элэлтэтин ыһан хараҕы үөрдүн.

Оттон Чурапчы салиэнньэтин Ойуунускай, Партизанскай, Орджоникидзе уонна Колхознай улуусалары олоһу хабаан, 80 уһаайбаа киридэ. Манна барыта 520 тыһыынча солкуобайдаах үлэ ыттылыахтааба аҕыһынан, смета оҕоһуллубута. Итинтан 250 тыһыынча тын нэһилиэнньэттэн хомуйарга быһаарыллыбыта, ол эбэтэр хас бириднэ уһаайбаттан 3-түү тыһыынча солкуобай хомуллуохтааба. Оттон 150 тыһыынча солкуобайын улус дьаһалтата көмө быһытынан биэрэргэ сөбүлэспүтэ, 30 тыһыынча харчыны «Туймаада-нефть» ГУП НК генеральной директора, Ил Түмэһигэ бийиги улууспуттан депутат И.К.Макаров көмөлөспүтэ. «Олорор дьэбэ, коммунальной хаһаайыстыбага уонна энергетика» ГУП Чурап-

чытаабы филиала турбалары, суолга кутуллар буюу тийингэ-талыһа үлэлиттэринэн уонна техниканан көмөлөһөн, водопровод үлэһтигэр кыттыахтаахтар дьэн буолбута. Үбүлээһин чааһа итинник быһаарыллыбыта, оттон мытылыбыт үлэ-хамнас туһунан Иван Григорьевичтан ыйыталастыбыт.

— Ууну Кускара урактан Чурапчы алын сүтүлүк ооһулатын ШКМ корпуһун аныттан ыларга быһаарыллыбыта. Ол улусу-таабы «Мелиоратор» ГУП тэрилтэ савалтатын кытта сөҕүбүлүбүтэ. Турба тардыһыгар үс саваршк үлэлэтэ. Үлэ бэлтэниһтэ ыттылыһына, дьыһыһынан сүрбөччө хонук эрдэ юридиктээх этэ. Маннаах үлэни атактыыр сүрүн биричиинэлэринэн көмөлөһүөхтээх, үбүлүөхтээх тэрилтэлэригэр хойутааһынара уонна нэһилиэнньэ харчыларын ситэ-хоту биэрэн испэтэ буоллулар. Онооһор билигин, үлэ барыта бүтүтүн кэһэ нэһилиэнньэ 50 бырыһыана харчыларын ыларбаах олоһон-

лор. Ол харчы хомуллан үлэлээбит дьон хаһааһыгар уонна сорох икстэргэ барыахтаах. «Ууга терүт наадыбаллы» дири 10-ча малга киллэрбэтибит.

Ууну хаачыдырга улахан кыамталаах мотордаах насосу атылаһыппыт. Ол курдук, толору туһаннаах Чурапчы 1 Нэдээк орто ооһулатын томторун, киин салиэнньэбэ кириги трасса кытылыгыгар ситар Трахтовский улусса уолсайдарины кытары хабаан хааччылар кыахтаах. Мотуор турар сиригэр сарай тутулуубута, Мотуору холбуур, араарар, харабыһыр бири үлэлити туту-быт. Уу күн айы кыһа 6 частан 9-ка дьирин бэриллэр. Уу бэриллэр кэмин устата ый айы уһаайбаттан 100-түү солкуобай харчы телебур олоһтонно. Бу үлэ үлэлиттэтигэр кэмэһэ, электро-уот хааһыһыгар барыахтаах, — дьэн Иван Григорьевич кэпсир.

— Түс кистэлэ килиэй, водопровод тардылларыгар итэҕэйдэ да маллар бааллара, «ама, кырдык, уу бийиги тэл-тэлэбит иһинэн көһүн аһыа

дуу» дьэн сорох дьон 3000 солкуобайы ыттыла илик үлэбэ бэрээлэлэрин саараабыттар. Оттон билигин дьон-сэргэ ууну илэ туһанан, үчүгэйдик харыстаан үлэлэттэххэ үлүн үйэлээх ту-туу кэнэбэһитин да абырыан сөптөөбүн биһирээтилэр. Холобура, эһили саас эрдэттэн, уу томмот буолуобуттан ыкса күһүгүгэ дьирин биэрээхтэрин дьэ абыраллаах буолуо дуо. Аны уһаайбаа олоһуһа хаалар ыччаттара, оҕолоро бары туһаныахтара турдаба. Ол туһунан олоһтоохтор маннык этэллэр. Е. С. Никонов, Ойуунускай улусса олоһтооһо: «Быйыл сайын уу кириэн биһиги түөлбэ дьэно түүх да абыранны-быт арай. Өссө улахан туһата эһилигиттэн саҥаланна буол-лаба ди, быйыл, кырдык хой-улаһын таһыста. Онон эһили оҕуруот сирин кэнэтэргэ, хортуппуйу, халпыыстаны куттам-маха дэлэччи ыларга быһаары-нан олоһобут. Ама тэлгэһэбит иһигэр кириэн биэрбит ууну кыһан туһаматахпытна та-былыбат буоллаба ди».

Н.И.Полов, Ойуунускай улусса олоһтооһо: «Уу кирибэ үчүгэй бөгө диң саныбын. Оҕуруока эрэ буолбаах, бу, уолсайынан, хаһаайыстыбага улахан туһалаах дьыала оҕоһулуна».

«Мотуор кыамтатын толору туһанан, аны оҕуруугун хаалбыт малларыгар ууну киллэрээххэ сөп дуу?» дьэн ыйытыбар Иван Григорьевич: «Барыта нэһили-энньэттэн тутулуктаах. Дьон-сэргэ бири санааба кэлэн, хой-улаһаах харчыларын хомуй-даһтарына, тоҕо кыаллыбат буолуой», — дьэн эппиттээтэ.

«Уу — олох тыһа» дьэн мээ-энэбэ эппэтэр. Онон Партизанскай, Колхознай, Ойуунускай уонна Орджоникидзе улуусалар олоһтоохторо эһилигиттэн иһили-лэрин аһыларыгар кэлэн биэр-бит ууну толору туһанан, үрдүк үүнүүнү ылараларыгар би-линггэттэн быһааннааллар, үөрүүлэрэ-көтүүлэрэ улахан.

С.БОРИСОВА.

Егор ГАБЫШЕВ,
Россия физический
культуры
и спорта туйгуна.

Үргэлжчилснэртгэ аналгаах таһаарын

**САЙЫНГЫ СЫННАЛАН
ӨЙДӨБҮЛӨРҮ**

Мин, Захарова Нэур-
гуйзана, Болтонго оскуола-
тын VIII кылааһын үөрэнэн
бүтүрдим. Салын Кытаанахха
"Эрэл" лаабырга икхис худо-
жественнай сезоннга 10 буол-
ла сымьанныбыт. Лаабыр-
быт түтүкүн халыат нөмүс
санаабытын үлэстиихпитин
багарыбыт.

Бийл саяын "Эрэл" лаагьрга сьырытгым. Лаагьрыбт сыала: оболору айылбаны уруһуйдуурга үераттм. Мин уруһуйдуурбун олус себүлүүбун уонна бу лаагьрга сьылдьаммын албакка үеранним, албаҕи биллм.

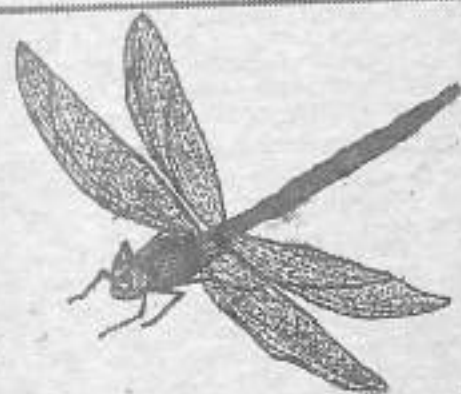
Лия ХРИСТОФОРОВА,
Бахсы орто оркулатын
VIII кылааһын
үөдүнээччигэ.

Бу лаабырга албэди урууһу дургга үөрөһиним. Холбоур, портрет, пейзаж, стилизация уо.д.а. Элбэх обону кытары билистим. Араас күлүүлээх хаһыаттары таһаардыбыт. Лаабырбар ситиһинилэри, сайда турарыгар баһаарбын.

Ньургуйаана ЗАХАРОВА,
Болтонго орто оскуо-
латын
IX кылааһын
верзизаччига.

Лаабырга иллэг хаммин-
тигэр сэтүүлээтэбит, тыва
тахсан пейзаж уруулдаат-
быг, мээчиктээтэбит. Тыва
аттыгэр турар буолан салгы-
на ылаас, сибийнэй.

Майя СИВЦЕВА,
Чувалчы орто оскуо-

Варя Потапова, Арыллах Хылааһын үөрэнэччигэ толору үтүгү "Тэмэлдигэн" (көрөн олорон уруу) (дэһэн).

Оля Оксимова, Бахсы орто оскулатын X кылаһын үзгөң-
диги "Айылға кестүүтэ".

САХАБЫТ СИРЭ САЙДАРЫН ТУҢУТАР

Сахабыт сирэ барахсан... Урут уруккуттан өбүгэлэрбит мьындай өйдөрүнэҥ мустуу муударастара, үтүө үгэстэрэ, айылбалыын ситиминэһэр, иччэлэрдэниң алтыһар сирдэрэ барыта түмүллэн улаанхай саха норуота кизиг алаастардаах, кэрэ сирдэрдээх дыкты кистэлэннээх Саха сиригэр олуксууан олордохтут. Билэи кэрийэ сылдан олунго истинтэ, тойуктаанын, сэлэннэһин, ойууттар, улааттар кырыммыларын керүү сағаннааҕы кэмигэ үөскээн, үүнэн тахсыбытара билигин чулуу дьоннорбут А.Е.Кукаевскай — Өксөкүлээк Өлөксөй, П.А.Ойуунускай

Оттон билингвигүй үйбэр эргилсэн кэллэхэ олохтут отой атын. Алаас алааһынан баладанарга олоруу үйбэр ааслыта бидангаата. Сайдны тэтимэ эрчимнэхтих иннин дэжк хардынньыр, сну юм тары тэнгэ олохтут турганик устан ааһан нһэр. Ол да буоллар "үүгэй куһабаннах, куһабан үүүгэйдэх" дээн атэмэринии, билингвиги да кэм харагта оруттардэх. Дьэ ол харагабыт, Саха сириг буортулуурбут туох эбитий дэжк ыһтар буоллаход, бастатан турган юһи майгытын иирдэр аһы утахпыт — арыгы! Агардэс арыгыттан сылтаан юһи олоҕо сарбийылар, элбэх ырахан ыарымнар бааллар, куһабан быһыллаллар тахсаллар. Онтон санаан, толкуйдаан көрдөхкө даһаны арыгы туох үүүгэйдээбий? Савмай куһабан дээн кэлинтги кэмгэ аһы утабы аны дьахтар өттө нһэр буолла. Билингвиги арыһах ахсааннах норуот буоларбит быһытынан арыгы дьайыһыт билиһэс иккэ төгүл куһабан. Иннини кэлэр кэлүөнэ кэриббит, кэлүөнэс иччэллэбит олох буоллаһына хайда...

дэгдэны сайдны бэрбэт буслага дий. Хага төгөрүтүн сүтэн, симэйлэйн хавсар куугарлаахыг. Ити саньхаа марухан.

Ани кэники кэмгэ төрөөбүт тылларын билбэт иччат үксээтэ. Бу саха норуота сайдытыгар амин улахан өккүлүлээх. Хайа киһи төрөөбүт тылын билбэккэ эрэ мин сахабын дэникэй? Суох, кыбастан дарааны иһинэ диэ суоҕа. Төһө да эи саха буол, төрөөбүт тылын билбэт буоллаҕына саха аатын ылбаккын. Ардыгар киһи өйдүүн амин сэл, холобура, нуучка тыла сии биэр иккис тылбыл курдук буоллаах, ол гынан баран саха тылын бастатан туран билиэхтээхкин. Оччубо эрэ атын өмүк сиригэр "Сахабын" диэн хантайан хаамыаҥ, ким тутта сылдьыаҥ.

Сахам сириг үтүө-мааны дьоно, саха норуотун сайдар кэскилэ, сырдкыт инниэттэ элиги минигитигэр баар, ону ыһкытыбаккабыт сайынанаран саха аатын ааттатыабын, саха тылын атырдыабын. Өбүгэлэрбит кэриэс тылларын толоруоххайын, муударастарын, мындыр өйдөрүн хас да көлүөнэ ыччаака тириэрдэчхайын! Оччоҕо эрэ:

Сага сага дэмгэ
Санга дьоло кэмиз,
Сырдык үйг үнүр
Сытаас кун карма!

Туйадра ПЕСТРЯКОВА,
Кытаанах.

В.С.Яковлев - Далан төрөөбүтэ 75 сааһыгар

"Сарыял" юнкороскай пост чилиэттэрэ, Чакыр орто оскуолатын быйылгы выпускнигата Маша Филиппова уонна IX кылаас үөрэнээччитэ Зоя Михайлова В.С.Яковлев - Далан "Дикти саас", "Дьылбам миэнэ" диэн айымныларын сабан баран баҕааччылары кытта саналарын атастараарга сананнылар.

ОҒО СААС СЫРДЫК КҮННЭРЭ

"Дынкти саас" кырдык дабыны дынкти. Саһан аста да эгиринни бу орто туруу дойдуга туох ара кэрэбэ-үүһүгэй тардыһар кэмин, дынкти-кэрэ ырыаба ыллалымт, хоһоонго хоһууллубут ойар-табар күнээх ого саас сырддык күнүсэ буолар.

Айымныңа оор сөз сазмай сырдык күннө, кынат, кыроон аны-
нынен икхио дилалариттен, билнига, үөрөкс угууар оокулаларыттан арах-
саары сылдыр ороор ойууланаллар. Бу ороолор бары олох киенг аартыгар
үктөнэллө, ким салгы үөрөдү батын ханык үрдүк, орто анал үөрөх-
хз барара, ким советскай былас сиринен бейэтин төрөбүт төрүт буору-
гар куус-көмө буолан үлэли халарын тулунан бу сазытга сийилин кэл-
сөңөр.

"Дыкты саваска" уол оро кымыска сыһана, Каша бимгэ үөр-
нөр доһурутар Айтаба киччим, тааһыллыбат таабырын буолбут бастаы
самай таптаарын майиттин ыма, хайа астааччы кэрэксэбэт буолуой?

Айыныыга биір жылда сарбур огуола, кэлкэз, бүтүн аан дейлу
олгоо олго саталластык сындагыдыгыт дин айдыкка сөн.

Маша ФИЛИПОВА.

ОЛОРОН ААСПЫТ ОЛОБУН ТУУНАН АХТЫ

Мин бу романы олус себүпсез аахтым. Бу романы Чуралчы улулун чулуу, народнай суруйааччыта, талзаннаах прозаига В.С.Яковлев - Далан байэттин автобиографическай айымныта буолар. Далан "Дымлам минээ" айымнытыгар бэйэбит төрүт сирбитигэр сахабыт норуотугар дьыг чакчы баар буола сылдьыбыт ыар батталы, репрессия оодулун этинэн-ханынан билбитин туһунан айыллы суруй-бут.

Суруйуубун Василий Семенович "Өй-санаа-самай сипит-хоппуг олобун булбут кэингэр мэлтүү-васы илигинэ өрүсүһэн, олорон авсыт олобум туһунан ахты хазаларабын" диэн этиитинэн тилмэтүбүн.

Зоя МИХАЙЛОВА.

"САГАЧААСТАРГА" СҮБЭЛЭР

"Оо, дэ! Хайдах эрэ көрсөллөр? Кими даганы билбэппин дии. Долгуйабын арай. Кими эрэ кытта табарыстабын. Ээ, кээмийинизээр булуохтар баалара буолуо. Мин даганы сии уотсай тылы булар ийибин", — дикан санаа сапта оскуолаа, атын кылааска үөрөнө барар үтүс оҕону мунчаардара буолуо. Бүгүгүчү нүөмэрбитигер сапта коллективка киирэр оҕолорго анаан, арайах субалары биэрээкитин, кыратык даганы буоллар камалаһуохтунун бөгөрөбүт.

1. Хөдөлмөрчид даганы мэдээг хүлэгээр, дун болбогшотон бэйсэр тардаг билэн турар тух эр өтүнэн үүгэйдэх буулго эрээрн, эплит тылар сатаан эплитэтээбэт бууллахына сансарбагах оодук.

2. Кылвэска үөрөһү таһынан ытыллар бэри дыһалларга (ханыат таһаарытылар, кылвэс чаастарыгар, бизчэрдэргэ, похотторга) барытылар кыаһын тийэринэн кытта сааа. Төһөнөн биһир саастыылаахтарын кытта элбэх бириэмэнн атаарарын, бэриэнн саастыылаахтарын кытта элбэх бириэмэнн билиһиннэти.

3. Кылааһын чиэһин "күүстээктик" көмүскэ. Ол халтайга хаалыа суоҕа.

4. Ойакультура уругар тусоха кыстаахын кэрдер. Ол эйизээ убаастабыллаахтык сыһыаннаһалларыгар теһуу куус буолуоба. Ону таһынан кээкэ табаарыстар харахтарын хатыктаһар.

5. Наһаа "урулһуданыма". Хайдах баяргынан сырыт.

6. Үтүе саналаах буюу. Ордуу бастилизнай уруктар диеки, куртах курулаатарына, астаах буюулаахына хайаатар дабаны бармо. Ол эрээри наһаа албыннаһар курдук тутубаска.

7. Тугунан интэрмизиргиргин (хобби, дьарык)бигиргэ

үрөнөр табаларыгарыттан кистээмэ. Баҕар эн курдук дьоннор
эмиз баалара буолуо.

8. Сөбүлзөбэтэюкин, бастагы камгэ, наһаа хөрдөрүмэ. Ыарахан характердаах даһаны буоллахына бэйэҕин кыана тутун.

9. Үчүгүйдик билбөт, себүлүү көрбүт кыскаар (уолгар) наһаа сыстангазма. Багар кини сүрөдө илэнгө суох буолуо. Оннук буоллагына иирсэн тахсыан сөп.

10. Аан бастагыттан эн тускунан дым ойдобулэ чабылхай бусларыгар дуулус. Ол эрээри наһаа аһары барыма.

.....

"Среда обитания" хаһыматтан.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Таптыр көргөмүн, амарах адабын, айвас адабын, хоту көбөрүлүү кыттылаарын, үлө ветеранын Решетников Тарих Николаевич 65 саасын туолбут кара-балла күнтүгүн иттилик-истинник эвэрделибит!

Бишиг түспүтүгү ахсабат кыламын, улахан тапталын ийин бары махталытын тиердебит. Баарабыт ыалдыры-кыдыры билимнен чегинчэбдик буоларга, эдерин эричкенин сүтөрбөккө үлө үлүгүр сымдарга. Эйттигинин мөлдөн аюл-соргу арыктастын.

Көргөмүн, өбөлүгү, кийинтиг, күтүтүг, сиэнэриг.

♦ ♦ ♦

Битыктабылаах Мария Семеновна Астикова!

Эйиңиң 70 саасын туолбут үөрүүлүк күнтүгүн иттилик-истинник эвэрделибит!

Эйвас-истинг сыһыанын, эдер дөөңгө элбөк сүбөг-жөмөг ийин махталыт! Баарабыт эдердин эричкенин, чегинчэбдик доруубуяны, үгүс үөрүүнү!

Чакыртан Татьяна, Иннокентий Адамонтар, ийиңлэр өбөлүгү.

♦ ♦ ♦

Битыктабылаах коллегабын, өр сыларга Хахыях оркула-сакын директорунан үлөдөбит Семенова Евдокия Александровна 50 саасын туолар өрөгөйдөөк үбүлүгүн эвэрделибит!

Баарабыт чегинчэбдик доруубуяны, дыйа-көргөмүнүгү махтал олох, аюл-соргу.

Хахыях оркула-сакын коллектива.

♦ ♦ ♦

Күндү көргөмүн, күн-күбөй ийэбитин, айвас адабын Семенова Евдокия Александровна үйэ ангардаах үбүлүгүнүн ис сүрөштүгүн эвэрделибит!

Олохтор үлөни үрдүктүк тутангыс, үгүс суобастаахтык үлөдөн дөөн ытыктабылын ыларгыттан үөрөбит. Эи дөөнүмүсү талыт, сүбөг-жөмөг биһигини арангаччылык, арчылык сымдарын ийин бары махталытын тиердебит. Баарабыт кытаанахтан кытаанах доруубуяны, үлө-үөрүү арыктастан үөрөкөт, үлөни-хамсы сымдарга.

Көргөмүн, уелаттарың, кийинтиг, сиэнэриң.

♦ ♦ ♦

Амарах санаамаах балтыбын, айвас адабын Семенова Евдокия Александровна күн сырдыгын көрө, айымын сирегер көлөн 50 саасын туолбут өрөгөйдөөк үбүлүгүнүн иттилик-истинник эвэрделибит. Аймах-билэ дөөнүгү айвас сыһыанга, сүбөг-жөмөг, бөгө тирэх буоларга истинг махталытын тиердебит. Тапталлаах кийиңитигер чегинчэбдик доруубуяны, үгүс үөрүүнү, үбүлү дөөлөк олох баарабыт, айвас дөөл-соргу, бары үгүс тосхойдун.

Мырылаттан, Дьокуускайтан Титовтар.

ЕЖЕДНЕВНО

ЧУРАПЧА - ЯКУТСК -
ЧУРАПЧА

Время отправления: с 6 и 11 часов

Тел. 41-600

КУН АХСЫН

Чурапчы-Аллараа
Бэстээх-Дьокуускай

Сарсыарда 5 ч. барар.

Тел. 42-151.

КУН АХСЫН

ЧУРАПЧЫ - АЛЛАРАА
БЭСТЭЭХ - ДЬОКУУСКАЙ

Сарсыарда 5 ч. барар

Тел. 41-428

Өлөксөөн көрүдүөстөрү
АККААСТАННА.

Өлөксөөн булка илдээ сыдыр саата эргэрен сага сав атылаарга быһаарына. Онуоха харчыта дэҕаны, булт маҕаһымыгар сав дэҕаны бааллар. Арый моһуога дин элбөк докумуону ирдэһиксэ наада эбит - характеристика, үлэлиир сиргиттэн хадатайство, медицинскэй справка, о. д. а.

Докумун хомуйсарга саванан сөлүсөтөт председателигэр характеристика суруттары киирдэ.

Семен Семенович, бултур саам эргэрен быһыл сага сав атылаарга быһаарыным, онно характеристика наада.

Кийиңи да көрдөһүнэрэ барбата:

— Оо, Өлөксөөн, айыңа суруйбатахтыңа кимиксэ суруйсулуну, баары кырдьыгынан суруйан бөгө, — дин буолла.

Сотору киминэн характе-

ристика суруллан бутан, илин баттанан, бөчөт ууруллан көрдөһөөчүгү туттарынына. Өлөксөөн үөрэн уола ысыбат, баһыбаллаан, илин туулуу буолла. Онтон ис хоһоонун ахтаһын айы сирий-харах уларыан устунан кыһырбыт көрүнгөнөн барда, кэлин үлүгүр:

— Эс, маһык докумуону ылбалпын, табыллыбат буоллаҕа, — дин добуһууллаах төттөрү уунулуна.

Характеристика ис хоһоонун көрбүтүм "... бултур, урун, айылгаҕа сыдыарын наһаа себүлүр. Саас хаар харааһатын, мам ыйын бастаах күннэрттэн куска сытар, күс оҕото күөк табытал буоларын кытары бултур, күбөк оҕотугар атырдык ыйыттан саалаар, балыгы ордуу мамын кэмигэр илиминэн хото туттар" дин суруллубут эбит.

Алексей СЛЕПЦОВ.

АТЫЛЫБЫТ

1997 сыллаах, 17 тыһ. км сүүрдүлээх ВАЗ- 21213 "Нива" массовнайы. Чурапчы салинныгыгэр биб м иэннээх дьыһы куортамнаабыт. Билсэр телефон: 41-180.

х х х

Ус ыйдаах атыр немецкэй оҕотун. Билсэр телефон: 43-093.

х х х

1990 сыллаах ГАЗ-53, 1985 сыллаах МТЗ-82 атылааналлар эбэтэр санаткык микроавтобуска астаһабыт. 3 оҕолоох ынах, орус, тыһы тыһаастар атылааналлар, 2 тыһы тингэһи (уулаахтар) атылыбыт эбэтэр орус тингэһэ астаһабыт. Билсэр телефон: 42-473.

ҮЛЭБЭ ҮНҮҮРАБЫТ

Чурапчытаагы алмаһы кырымылыр заводка оҕуруктар наадалар. Оҕуруктар идэтигэр үөрэтэ ылабыт. Аадырыспыт: Ньыһыли 1. Билсэр телефон: 41-701.

КУОРТАМНААБЫТ

Квартираны эбэтэр чаһынай дьыһык. Билсэр телефон 41-968 (үлэ чаһыны кэминтэн).

БИЛЭРИИЛЭР

Уон ыйдаах уол оҕону керерге няняда наадыабыт. Билсэр телефон: 42-140.

х х х

Кындаа кыһыл эриэн, 4 саастаах үмүкү, кылгас соҕус муостаах ынах бас ыйыттан сүтэ. Төрөөбүт буолун сеп. Көрбүттэр Болтонго 25-516, эбэтэр Кындаа 25-530 №-гэ биллэрэргитигэр.

РОСГОССТРАХ ИНФОРМИРУЕТ.

Согласно постановления Правительства РФ от 19.02.2003 г. №117 производится предварительная компенсация по вкладам следующим категориям граждан (в т.ч. наследникам первой очереди):

Гражданам по 1943 г.р. включительно;

Инвалидам 1 группы;

Инвалидам 2 группы;

Родителям, а также опекунам детей-инвалидов;

Родителям, а также опекунам инвалидов с детства;

Помимо граждан указанных выше производится предварительная компенсация выплачивается лицам, застрахованным по целевым вкладам (детские, свадебные).

В случае смерти владельца гарантированных сбережений в 2001-2003 гг. наследникам на оплату ритуальных услуг выплачивается компенсация.

Предварительной компенсации подлежат вклады граж-

дан заключившими договоры накопительного личного страхования до 1 января 1992 г. и лицам, застрахованным по целевым вкладам на детей до 1 января 1992 г., по окончании срока действия договора страхования.

Страхователи (их наследники) и застрахованные, имеющие право на получение предварительной компенсации предоставляют следующие документы:

Копия ПАСПОРТА

Сберкнижка

Справка ВТЭК

Свидетельство о рождении ребенка.

Свидетельство о смерти документ, дающий право на наследство, заверенный нотариально.

Более подробные информации можете узнать ООО «Росгосстрах-Дальний Восток» Управление по РС(Я) по Чурапчинскому улусу. Тел. 41-628, 41-583.

ДОРООБО, ОСКУОЛАМ!

Дорообо, оркулам
Арыным айыгыт,
Сидригитин эн минигин
Улахан олоххо.
Мангайгы кылаастан
Чураангыттан чугаардан
Утууан ытаарын
Итин суол аартыгар.
Билиэхпит биһиги
Айыһа дыктытын,
Арыан иһэхпит
Сир-халлаан кыстатын.
Ийэ тыл сүмэттин
Эккэ-хаанга иҥэрин,

Саһалы саһаны
Сүрэххэ сөҕөрдөн,
Үөрэттэх дьон буолан,
Үрдүккэ дабайан
Баабыт, дууһурут
Барыта туолуоба.
Иһиһи эрэлбит,
Билиһит уйата,
Иһиһиһи билиһит -
Үөрөһөр кылабыт.

Костя ОСИПОВ,
ЧРОСИО 8 "а" кылааһын
үөрэнээччигэ.

Мындааһыттан төрүттээх Таатта улуутун тыатын хаһаайыстыбатын управлениетын кылаабынай агронома, начальнигы солбуулааччы

ИГНАТЬЕВА Розалия Николаевна

эмискэ ыалдын элбүтүн диригитик курутууан туран аймактарыгар, чугас дьонноругар иһигинэрэбит.

Биһигэ төрөөбүттэрэ:

Федора, Мотрена, Николай, Семен, Владимир, Михаил, Дария.

Кулурбаннын тиердэллэр:

— Эдигийдэр Розалия Николаевна эмискэ ыалдын элбүтүнэн Мындааһы эргээн тэрилтэтин үлэһиттэригэр Федора Николаевна, Мотрена Николаевна Игнатьеваларга эргээн тэрилтэтин коллектива.

— Таатта тыатын хаһаайыстыбатын сайдытыгар дьохуһунаах кылаатын киллэрсит тыа хаһаайыстыбатын управлениетын кылаабынай агронома Розалия Николаевна Игнатьева элбүтүнэн биһигэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар Тааттадан Анастасия Моркова.

— Розалия Николаевна элбүтүнэн кийиңитигэр Игнатьева Вера Ивановна, балтыгар Герасимов Мотрена Васильевна Амматаагы участкай балыһа коллектива.

Ийэбит, эбэбит Баһы нэһилигитин олохтообо, үлэ, тыл ветерана

ПЕТРОВА Анисия Степановна

балабан ыйын 4 күнүгэр ыарахан ыарыттан биһиги кээкэбиттэн өлөн туорааһын диригитик курутууан туран иһигинэрэбит.

Эдигийэ, күтүтэ, кыһа, уола,

кийиңиттэрэ, сиэннэрэ.

Кулурбаннын тиердэллэр:

— Баһы нэһилигитин кыдыаһа олохтообо, үлэ, тыл ветерана Анисия Степановна улун ыарахан ыарыттан элбүтүнэн өлөрүгэр, сиэннэригэр, аймактарыгар нэһилик олохтоох дьаһалтата.

Хоттобо нэһилигитин олохтообо

ТАРАБУКИН Иосиф Иванович

эмискэ ыалдын эдер сааһыгар элбүтүнэн "Молодежный" түөлбө кыдыаһа олохтоохторугар, ийэтигэр Далбаева Мария Лукинична, аҕатыгар Тарабукин Иван Иосифовичка, көргөмүн Күнэйгэ, оҕотугар Янгга, биһигэ төрөөбүттэригэр диригит кулурбаммын тиердэбит.

"Молодежный" түөлбө олохтоохторо.

Кулурбаннын тиердэллэр:

— Уоллара Иосиф Иванович элбүтүнэн ийэтигэр Мария Лукинична, кийиңиттэригэр Матрена Эдуардовна, бары аймактарыгар Диригиттэри "Ыллык" улуулаан профкома, коллектива.

— Быраата Иосиф Иванович элбүтүнэн биһигэ үөрөмүт табарыстарыгар Савина Лариса Ивановна, кини дьыһ-көргөмүн Диригит орто оркулаатын 1984 сыллаахха үөрэнэн бүтэрибит.

— Биһигэ төрөөбүт бырааттара Иосиф Иванович элбүтүнэн Диригиттэри оҕо музыкальнай оркулаатын преподавателлэре Александра Иванова, Проконий Иванович Тарабукиннарда Диригиттэри, Чурапчытаагы оҕо музыкальнай оркулаатын коллективтара, культура управлениета, профкома.

Чурапчы улуутун Одуулуун нэһилигиттэн төрүттээх, РФ пенсияга фондатын Саха Республикатын Таатта улуутугар управлениетын кылаабынай специалиһа

ПОИСЕВ Николай Иннокентьевич

эмискэ ыалдын элбүтүнэн эдигийигэр 54 №-дээх Черкекөөрү быһаардыр уокуруктан Ил Түмэн депутата, Российской Федерация пенсияга фондатын отделениетын Саха Республикатын пенсияга биһигэ кэлим сулуустатын управлениета Поисева Альбина Иннокентьевна, көргөмүн Надежда Архиповна, өлөрүгэр усина чугас аймактарыгар диригит кулурбаммын тиердэбит.

РФ Пенсияга фондатын Саха Республикатын

Чурапчы улуутугар управлениетын коллектива.

Кулурбаннын тиердэллэр:

— Биһигэ төрөөбүт быраата Николай Иннокентьевич эмискэ ыалдын олохтон туорааһын Саха республикатын пенсияга биһигэ кэлим сулуустатын управлениета, Ил Түмэн депутатыгар Поисева Альбина Иннокентьевна

Чурапчы улуутун ветераннарын сабиэтэ.

Редактори солб. А. М. СЛЕПЦОВ.
ААДЫРЫСПЫТ: 678670,
Чурапчы сал., Карл Маркс уул., 26 "а".
ТЕЛЕФОННАРЫТ:
редактор - 41-332, отделлар - 41-265.
E-mail: sanaoloh@churap.sakha.ru

Хаһыаты тэрийээччилэр: Саха Республикатын Правительствота,
улус дьаһалтата, редакция. Хаһыат сахалы тылын оптуорунуука,
чэппиһигэ, субуотага тахсар. Хаһыат индекса: 54907.

"Саһа олох" редакционнай-издательскай холбоһук ГУ.
Офсетнай бэчэт. Саһаһын № 104. Тираж 1772.
08.09.2003 с. бэчээккэ барылына.

Автор суругар этиһилэр санаа
редакция позициялар мөлдөн сеп түбөһөр
буолбатах. Сурукка ийиллэр чакчылар
кырдыктаахтарыгар эппиэтнэһи
автор тус бэйэте сүгөр.